

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет історії та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій

Ю. П. Мателешко

Навчально-методичні рекомендації з курсу
«Зовнішня політика країн Західної Європи»
для студентів спеціальності
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Ужгород – 2019

УДК 327(4)
ББК 66.4
М 34

Мателешко Ю. П. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Зовнішня політика країн Західної Європи» / Ю. П. Мателешко. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019. – 30 с.

Схвалено на засіданні кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій.
Протокол № 3 від 29.10.2019 р.

Затверджено методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин.
Протокол № 3 від 05.11.2019 р.

© Ю. П. Мателешко

Зміст

Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета і завдання курсу	5
Структура навчальної дисципліни.....	6
Теми і плани лекційних занять	7
Теми і плани семінарських занять	10
Контроль та оцінювання знань	17
Орієнтовний перелік питань для підготовки до іспиту.....	19
Рекомендована література	23

Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» («Міжнародні відносини»)	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2		3-й	4-й
Загальна кількість годин – 120		<i>Семестр</i>	
		5-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Лекції</i>	
		34 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	0 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		0 год.	0 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	108 год.
		<i>Індивідуальні завдання:</i>	
		0 год.	0 год.
<i>Вид контролю:</i>			
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48/72

для заочної форми навчання – 12/108

Мета і завдання курсу

Мета курсу – формування у студентів знань про тенденції, особливості, механізми та етапи зовнішньої політики держав Західної Європи, а також їх роль в сучасній системі міжнародних відносин.

Основні завдання курсу:

- ознайомити студентів з понятійно-категоріальним апаратом навчальної дисципліни;
- розкрити теоретичні аспекти, що стосуються цілей, завдань та принципів зовнішньої політики;
- дати студентам цілісні знання про головні етапи та особливості зовнішньої політики країн Західної Європи, акцентуючи основну увагу на ключових гравцях регіону;
- розглянути головні риси спільної зовнішньої та безпекової політики країн Європейського Союзу;
- показати місце України у зовнішній політиці держав регіону.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні:

знати:

- поняття та концепції, що стосуються зовнішньої політики країн Західної Європи;
- особливості та проблеми зовнішньополітичної діяльності держав регіону;
- роль, яку відіграють країни Західної Європи у міжнародних відносинах та світовій політиці;
- головні особливості та інституційні механізми спільної зовнішньої та безпекової політики країн ЄС;
- проблеми та перспективи у взаємовідносинах України та держав Західної Європи.

вміти:

- систематизувати, аналізувати та інтерпретувати зовнішньополітичну інформацію;
- з'ясувати місце західноєвропейських держав у світовій політиці;
- орієнтуватися у тенденціях та проблемах спільної зовнішньої політики Європейського Союзу;
- визначати місце і роль України у зовнішній політиці держав Західної Європи;
- прогнозувати вплив провідних держав регіону на розвиток сучасних світових процесів.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Модуль 1								
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Теоретичні основи зовнішньої політики.	8	4		4	8	1		7
Тема 2. Поняття, географічні межі та особливості Західної Європи як регіону.	6	2		4	6	1		5
Тема 3. Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії та Ірландії.	12	4		8	12	2		10
Тема 4. Зовнішня політика Франції.	12	4		8	12	1		11
Тема 5. Зовнішньополітичні пріоритети Німеччини.	12	4	2	6	12	1		11
Тема 6. Місце Іспанії у європейській та світовій політиці.	10		4	6	10			10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	60	18	6	36	60	6	0	54
Змістовий модуль 2								
Тема 7. Пріоритети зовнішньої політики Італії.	10	4		6	10	1		9
Тема 8. Зовнішня політика країн Бенілюксу.	10	2		8	10	1		9
Тема 9. Особливості зовнішньої політики держав Альпійського регіону.	10	2	2	6	10	1		9
Тема 10. Зовнішньополітичні пріоритети країн Скандинавії.	12	4	2	6	10	2		8
Тема 11. Особливості зовнішньої політики мікродержав Західної Європи.	6		2	4	8			8
Тема 12. Спільна зовнішня політика та політики безпеки ЄС.	12	4	2	6	12	1		11
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	16	8	36	60	6	0	54
<i>Усього годин</i>	<i>120</i>	<i>34</i>	<i>14</i>	<i>72</i>	<i>120</i>	<i>12</i>	<i>0</i>	<i>108</i>

Теми і плани лекційних занять

Тема 1

Теоретичні основи зовнішньої політики (4 год.)

1. Поняття зовнішньої політики та форми її реалізації.
2. Мета зовнішньої політики. Поняття національного інтересу.
3. Цілі зовнішньої політики.
4. Засоби здійснення зовнішньої політики.
5. Сучасні принципи зовнішньої політики.

Тема 2

Поняття, географічні межі та особливості Західної Європи як регіону (2 год.)

1. Поняття та географічні межі Західної Європи.
2. Особливості країн Західної Європи.
 - 2.1. Історико-культурні.
 - 2.2. Геополітичні та внутрішньополітичні.
 - 2.3. Соціально-економічні.

Тема 3

Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії (4 год.)

1. Історичні підвалини зовнішньої політики Британії.
2. Сучасна політика Сполученого Королівства. Зовнішньополітичний курс Терези Мей та Бориса Джонсона.
3. Стратегічне партнерство Великої Британії зі США.
4. Європейська політика Великобританії.
5. Політика Сполученого Королівства щодо Співдружності націй та країн «третього світу».
6. «М'яка сила» Великої Британії.
7. Британсько-українські відносини.

Тема 4

Зовнішня політика Франції (4 год.)

1. Особливості зовнішньої політики Франції в біполярну епоху. Голлізм.
2. Зовнішня політика Франції періоду геополітичних змін кінця 1980-х – початку 1990-х.
3. Європейська політика Франції.
4. Відносини з США та НАТО.

5. Франко-російські взаємозв'язки.
6. Франція і країни Азії та Африки.
7. Міграційна політика.
8. Франко-українські відносини.

Тема 5

Зовнішньополітичні пріоритети Німеччини (4 год.)

1. Міжнародні аспекти об'єднання Німеччини.
2. Головні пріоритети зовнішньополітичної стратегії Німеччини.
3. ФРН – Європейський Союз.
4. Німецько-американські відносини.
5. Німецько-російські взаємозв'язки.
6. «М'яка сила» Німеччини.
7. ФРН як стратегічний партнер України.

Тема 6

Пріоритети зовнішньої політики Італії (4 год.)

1. Особливості зовнішньої політики Італії в період «холодної війни».
2. Формування зовнішньополітичного курсу держави після закінчення біполярної епохи.
3. Італія – Європейський Союз.
4. Середземноморська політика італійських урядів.
5. Італо-американські відносини.
6. Італія та міжнародні організації (ООН, Рада Європи, ОБСЄ та ін.).
7. Міграційна політика держави.
8. Відносини між Італією та Україною.

Тема 7

Зовнішня політика Бельгії (2 год.)

1. Зовнішньополітична стратегія Бельгії.
2. Участь країни в процесах європейської інтеграції.
3. Безпекова політика Бельгії. Роль НАТО.
4. Міграційна політика.
5. Бельгія та Україна.

Тема 8
Особливості зовнішньої політики Австрії (2 год.)

1. Австрійський нейтралітет та його еволюція.
2. Європейський напрям зовнішньої політики.
3. Австрія та міжнародні організації (ООН, ОБСЄ, НАТО та ін.).
4. Публічна дипломатія країни.
5. Австрія – Україна: історія і сучасність.

Тема 9
Зовнішньополітичні пріоритети країн Скандинавії (4 год.)

1. Зовнішньополітична стратегія Норвегії.
2. Відносини Норвегії та ЄС.
3. Безпекова політика. Норвегія – НАТО.
4. Європейська політика Данії.
5. Відносини Данія – НАТО.
6. Данія та міжнародні організації.
7. Україна та держави Скандинавії: стан і перспективи партнерства.

Тема 10
Зовнішня політика Європейського Союзу (4 год.)

1. Принципи та пріоритети зовнішньої політики ЄС.
2. Спільна зовнішня політика та політика безпеки.
3. Головні напрями зовнішньої політики.
4. Особливості міграційної політики.
5. Спільна політика безпеки та оборони. Воєнні структури ЄС. Роль НАТО.
6. Стратегія «м'якої сили» ЄС.
7. Європейський Союз – Україна: еволюція, сучасний стан, проблеми та перспективи відносин.

Теми і плани семінарських занять

Тема 1

Німецько-українські відносини (2 год.)

1. Історія німецько-українських взаємозв'язків.
2. Політичні відносини між державами.
3. Позиція Німеччини щодо російсько-українського конфлікту.
4. Фінансово-економічне співробітництво. Проблема «Північного потоку – 2».
5. «М'яка сила» Німеччини та Україна.
6. Співпраця у сфері освіти, науки, культури.
7. Українська діаспора в Німеччині: становлення та сучасний стан.

Література:

1. Іваницька О. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки) / О. Іваницька. – К.: Слово, 2012. – 720 с.
2. Кривонос Р. А. Українсько-німецькі відносини: політичні аспекти (1989–2004 рр.) // Вісник Київського славістичного університету. – К.: КСУ, 2005. – № 23. – С. 56-73.
3. Крушинський В. Ю. Ставлення Німеччини до євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень України / Крушинський В. Ю., Приймак Б. І. // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – К.: ІМВ, 2017. – Вип. 131. – С. 22-33.
4. Мельничук О. В. Німецько-українське співробітництво у гуманітарній сфері (1990-і рр. – поч. XXI ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Мельничук Ольга Вікторівна; Східноєвропейський національний університет ім. Л. Українки. – Луцьк, 2016. – 295 с.
5. Пантьо О. Досвід ФРН для України в контексті європейської інтеграції / О. Пантьо // Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць. – Ужгород: ЗакДУ, 2012. – Вип. 7. – С. 68-82.
6. Тодоров І. Геополітичний вимір українсько-німецьких відносин / Ігор Тодоров // Україна та Німеччина: міждержавні відносини: збірник наукових праць. – Чернігів, 2018. – С. 360-371.
7. Харлан Г. О. Україна в східноєвропейській політиці Федеративної Республіки Німеччина (1990–2014 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Харлан Ганна Олександрівна; Інститут історії України НАН України. – К., 2016. – 238 с.

8. Шевчук А. І. Політичний вимір українсько-німецьких відносин на початку ХХІ ст. [Електронний ресурс] / Анастасія Ігорівна Шевчук // Науковий блог Національного університету «Острозька академія». – 2019. – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2019/політичний-вимір-українсько-німецьк/>
9. German-Ukrainian relations in historical perspective / ed. Н. Torke, J. Himka. – Edmonton; Toronto: Canadian Institute of Ukrainian studies press, 1994. – VIII, 239 p.

Тема 2

Пріоритети зовнішньої політики Іспанії (4 год.)

1. Зовнішньополітична спадщина режиму Франко.
2. Зовнішня політика Іспанії в роки мирного переходу до демократії.
3. Європейський напрям у зовнішній політиці Іспанії.
4. Міграційна політика держави.
5. Середземноморський напрям зовнішньої політики.
6. Особливості взаємовідносин між Іспанією та Португалією.
7. Іспано-британські відносини. Проблема Гібралтару.
8. Іспано-російські взаємозв'язки.
9. Іспанія та США.
10. Іспанія та держави Латинської Америки.
11. Проблема сепаратизму: міжнародні аспекти. Країна Басків. Каталонія.
12. «М'яка сила» Іспанії: інструменти та напрями.
13. Іспано-українські відносини.

Література:

1. Аникеева Н. Испания в конце XX – начале XXI века / Н. Аникеева // Новая и новейшая история. – 2006. – № 2. – С.71-84.
2. Аникеева Н. Отношения Испании и США в начале XXI века / Н. Аникеева // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2007. – № 1. – С.41-50.
3. Борзова А. Ю. Роль Испании в развитии диалога между ЕС и странами Латинской Америки в рамках института саммитов ЕС–ЛАК / А. Ю. Борзова, И. С. Кузеванов // Вестник РУДН, серия «Международные отношения». – 2014. – № 1. – С. 41-57.
4. Іваницька О. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки) / О. Іваницька. – К.: Слово, 2012. – 720 с.
5. История внешней политики Испании / Аникеева Н. Е., Ведюшкин В. А. и др. – М.: Международные отношения, 2013. – 504 с.

6. Карданова М. Л. Ресурси формування «м'якої сили» сучасної Іспанії / М. Л. Карданова // Університетські читання – 2015. – Пятигорськ, 2015. – С. 84-91.
7. Карданова М. Л. Роль культурно-язикового фактора як інструмента «м'якої сили» во зовнішній політиці Іспанії / Карданова М. Л., Эздекова Л. Б. // Дискусія. – 2015. – № 8 (60). – С. 72-76.
8. Косяк Е. В. Зовнішня політика Іспанії в ХХІ столітті: концептуальні основи / Е. В. Косяк. – М.: Аспект Пресс, 2015. – 176 с.
9. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навч.-метод. посіб. з курсу / С. О. Рудько. – Острог: Нац. ун-т Остроз. акад., 2012. – 409 с.
10. Федорова К. О. Зовнішня політика Іспанії на початку ХХІ століття: монографія / К. О. Федорова. – Warszawa: «Diamond trading tour», 2014. – 100 с.
11. Черкасова Е. Поворот во зовнішній політиці Іспанії: амбіції і межі можливого / Е. Черкасова // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 8. – С.65-76.
12. Черкасова Е. Іспанія між атлантизмом і європеїзмом (постфранкістський період) / Е. Черкасова // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – № 8. – С.82-88.
13. Яковлев П. П. Іспанія в світовій політиці / П. П. Яковлев. – М.: ИЛА РАН, 2011. – 378 с.
14. Яковлев П. Зовнішня політика нового уряду Іспанії [Електронний ресурс] / Петр Яковлев // Перспективи. – 2012. – Режим доступу: http://www.perspektivy.info/oikumena/europe/vneshnaja_politika_novogo_pravitelstva_ishpanii_2012-04-27.htm
15. Яковлев П. П. Іспанія і Латинська Америка: перезавантаження відносин / Яковлев П. П. // Латинська Америка. – 2013. – № 3. – С. 4-19.
16. Яковлев П. П. Іспанія і Латинська Америка: роль транснаціонального бізнесу / П. П. Яковлев // Європа і Латинська Америка: параметри партнерства. – 2018. – № 3. – С. 44-62.
17. Contemporary Spanish Foreign Policy / edited by David Garcia Cantalapiedra and Ramon Pacheco Pardo. – London – New York: Routledge, 2014. – 200 p.

Тема 3

Особливості зовнішньої політики Швейцарії (2 год.)

1. Еволюція швейцарського нейтралітету.
2. Механізми забезпечення національної безпеки Швейцарії.
3. Відносини Швейцарії та ЄС.
4. Американо-швейцарські взаємозв'язки.
5. «М'яка сила» Швейцарії.

6. Швейцарія та міжнародні організації (ООН та ін.).
7. Міграційна політика держави.

Література:

1. Вдовенко В. М. Політика нейтралітету і позаблоковості в сучасній архітектурі європейської безпеки: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Вдовенко Вікторія Миколаївна; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 22 с.
2. Государства Альпийского региона и страны Бенилюкс в меняющейся Европе / под ред. В. Швейцера. – М.: Весь мир, 2009. – 544 с.
3. Дирда А. О. Особливості формування нейтралітету у зовнішній політиці європейських країн / Дирда А. О. // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – К.: ІМО, 2015. – Вип. 125 (ч. I). – С. 53-66.
4. Ерднієва О. В. Принцип нейтралітету в зовнішній політиці Швейцарії / О. В. Ерднієва // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П.Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Історія. – Миколаїв, 2014. – Т. 241, вип. 229. – С. 74-79.
5. Капінус О. А. Євроінтеграційна складова внутрішньої і зовнішньої політики Швейцарської Конфедерації / Капінус О. А. // Гілея: науковий вісник. – К., 2012. – Вип. 57 (№ 2). – С. 653-659.
6. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навч.-метод. посіб. з курсу / С. О. Рудько. – Острог: Нац. ун-т Остроз. акад., 2012. – 409 с.
7. Файетта М. «Мягкая сила» Швейцарии: равный диалог с мировыми державами и малыми нациями / Мишель Файетта. – СПб.: СПбГУП, 2016. – 32 с.
8. Swiss Foreign Policy Strategy 2016–19: Federal Council report on the priorities for the 2016–19 legislative period. – Bern: Swiss Federal Department of Foreign Affairs FDFA, 2016. – 39 p.

Тема 4

Зовнішня політика Швеції (2 год.)

1. Особливості становлення нейтралітету Швеції.
2. Швеція – ЄС.
3. Шведсько-американські взаємозв'язки.
4. Швеція – Росія.
5. Відносини з міжнародними організаціями (ООН, НАТО та ін.).
6. «М'яка сила» Швеції.
7. Шведсько-українські відносини: історія та сучасний стан.

Література:

1. Брайчевська О. А. Зовнішня політика Швеції в умовах сучасної геополітичної ситуації / Брайчевська Олена Андріївна, Ковальчук Юлія Олегівна // Вісник Черкаського університету. Серія «Історичні науки». – Черкаси, 2017. – № 3. – С. 90-99.
2. Вдовенко В. М. Політика нейтралітету і позаблоковості в сучасній архітектурі європейської безпеки: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Вдовенко Вікторія Миколаївна; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 22 с.
3. Дирда А. О. Особливості формування нейтралітету у зовнішній політиці європейських країн / Дирда А. О. // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – К.: ІМО, 2015. – Вип. 125 (ч. I). – С. 53-66.
4. Дирда А. О. Співвідношення економічних та політичних зобов'язань нейтральних держав з перспективою розвитку оборонної сфери ЄС / Дирда А. О. // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія, Соціологія, Політологія. – Дніпропетровськ, 2017. – Т. 40, № 6. – С. 18-31.
5. Зінько І. З. Зовнішня політика країн Північної Європи: навч. посіб. / І. З. Зінько. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 327 с.
6. Овчаренко В. Є. Шведська модель «нейтральної» держави: досвід та перспективи для України / Овчаренко В. Є. // Історичні записки: зб. наук. праць. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2012. – Вип. 35. – С. 179-184.
7. Поплавский А. Формирование политики безопасности Норвегии и Швеции в 1990-е гг. / Алексей Поплавский // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2003. – № 4. – С. 51-58.
8. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навч.-метод. посіб. з курсу / С. О. Рудько. – Острог: Нац. ун-т Остроз. акад., 2012. – 409 с.
9. Северная Европа – регион нового развития / под ред. Ю. Дерябиной, Н. Антюшиной. – М.: Весь мир, 2008. – 508 с.
10. Brommesson D. 'Nordicness' in Swedish foreign policy – from mid power internationalism to small state balancing? [Електронний ресурс] / Douglas Brommesson // ResearchGate. – 2018. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/327430708_‘Nordicness’_in_Swedish_foreign_policy_-_from_mid_power_internationalism_to_small_state_balancing

Тема 5

Дипломатія та зовнішні пріоритети Святого Престолу (2 год.)

1. Міжнародно-правовий статус Святого Престолу та Ватикану.

2. Історія становлення папської дипломатії.
3. Сучасна дипломатична служба Святого Престолу.
 - А. Організаційна структура.
 - В. Дипломатичний протокол.
4. Концептуальні засади зовнішньої політики. Поширення миру.
5. Особливості зовнішньої політики Святого Престолу.
 - А. Зовнішньополітичні пріоритети та напрями.
 - В. Відносини з Україною.
 - С. Святий Престол і Закарпаття.

Література:

1. Бутенко Я. М. Відносини України та міста-держави Ватикан у контексті євроінтеграції (1992–2011) / Бутенко Я. М. // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 1. – С. 106-112.
2. Гев'юк А. Дипломатична діяльність Святого Престолу в сучасних міжнародних відносинах / А. Гев'юк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – Ужгород, 2010. – Вип. 14. – С. 161-165.
3. Дипломатия иностранных государств: учебное пособие / под ред. Т. В. Зоной. – М.: МГИМО; РОССПЭН, 2004. – С. 276-309.
4. Дьяченко С. В. Особенности международной правосубъектности Святого престола: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Дьяченко Сергей Владимирович; Моск. гос. ин-т междунар. отношений. – Москва, 2008. – 26 с.
5. Етерович М. Святий Престол і Україна / М. Етерович. – Львів: Свічадо, 2004. – 232 с.
6. Козлов В. А. Дипломатия Святого Престолу в постбіполярній системі міжнародних відносин за часів понтифікату Іоанна Павла II / В. А. Козлов. – Вінниця: Книга-Вега, 2008. – 192 с.
7. Лычковский П. Ю. Суверенитет и международная правосубъектность Святого Престола / Павел Лычковский // Журнал международного права и международных отношений. – 2011. – № 3. – С. 16-23.
8. Мельник В. М. Еволюція міжнародно-правового статусу Святого Престолу / Мельник В. М. // Альманах міжнародного права. – 2016. – Вип. 11. – С. 23-31.
9. Садченко В. Н. Специфика Святого Престола как участника международных отношений / В. Н. Садченко // Гуманитарные и юридические исследования. – 2014. – № 2. – С. 54-59.

Тема 6

Інституційна основа зовнішньої політики Європейського Союзу (2 год.)

1. Загальноєвропейські інституції: Рада, Комісія, Парламент, Європейська рада.
2. Верховний представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки.
3. Європейська служба зовнішніх справ.
4. Дипломатичні представництва Євросоюзу.
5. Спеціальні представники ЄС.

Література:

1. Дипломатия иностранных государств: учебное пособие / под ред. Т. В. Зоной. – М.: МГИМО; РОССПЭН, 2004. – С. 310-350.
2. Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібн / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К.: Знання, 2009. – 751 с.
3. Мартинов А. Спільна зовнішня та оборонна політика Європейського Союзу (90-ті р. XX ст. – 10-ті р. XXI ст.). Погляд з України / А. Мартинов. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 262 с.
4. Пошедін О. І. Нове життя Спільної політики безпеки та оборони Європейського Союзу: орієнтири для України / О. І. Пошедін // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія: Державне управління. – 2017. – № 2. – С. 48-54.
5. Стрежнева М. В. Европейский союз: архитектура внешней политики / Марина Стрежнева, Дарья Руденкова. – М.: ИМЭМО РАН, 2016. – 135 с.
6. Cuyvers A. The Institutional Framework of the EU [Електронний ресурс] / Armin Cuyvers // ResearchGate. – 2017. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/315363094_The_Institutional_Framework_of_the_eu
7. Helwig N. The New EU Foreign Policy Architecture. Reviewing the first two years of the EEAS / Niklas Helwig, Paul Ivan, Hrant Kostanyan. – Brussels: Centre for European Policy Studies, 2013. – 80 p.
8. Pech L. The Institutional Development of the EU Post-Lisbon: A case of plus ça change...? DEI Working Paper 11-5/ Laurent Pech. – Dublin: UCD Dublin European Institute, 2011. – 37 p.
9. The Foreign Policy of the European Union: Assessing Europe's Role in the World / Federiga Bindi, editor. – Washington: Brookings Institution Press, 2010. – 367 p.

Контроль та оцінювання знань

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Останній складається з двох змістових модулів, після виконання кожного з яких здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи, що містить запитання різних рівнів складності.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за два модулі.

Студент, який в результаті підсумкового контролю за модулем та поточного оцінювання отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати усний іспит.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за змістовий модуль отримав середнє арифметичне менше 60 балів, зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- виконання модульних контрольних завдань (тестові та теоретичні письмові завдання);
- систематичність та активність роботи студента протягом семестру (на лекційних і семінарських заняттях);
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах від 1 до 60 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах *40 балів*:

- *30 балів* – за активну участь під час аудиторних занять (семінарських, лекційних). 30 балів – відвідано не менше 90% практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре» «відмінно»; 25 балів – відвідано не менше 75% практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре», «відмінно»; 20 балів – відвідано не менше 60% практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре», «відмінно»; 15 балів – відвідано не менше 50% практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре».

- *10 балів* – опрацювання однієї монографії з переліку наукової літератури, що міститься в даних методичних рекомендаціях, або ж праці, запропонованої

самим студентом та погодженої з викладачем. Перевірка знань здійснюється у формі колоквіуму, обов'язковою умовою допуску до якого є наявність у студента розширеного конспекту того чи іншого монографічного дослідження.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний перелік питань для підготовки до іспиту

1-й рівень складності:

1. Що таке міжнародний імідж держави?
2. Яка європейська країна у 2002 р. стала членом ООН, а у 2004 р. – приєдналася до Шенгенської угоди?
3. На території якої держави більше 20-ти міжнародних організацій мають свої штаб-квартири?
4. Який «холодний» подарунок зробила Великобританія Україні у 1996 р.?
5. Вкажіть хоча б три країни-члени Співдружності націй, монархом яких є королева Британії.
6. Вирішальну роль у забезпеченні європейської безпеки відіграє ...
7. Яку посаду інколи називають «міністром закордонних справ» ЄС?
8. За якого президента Франція вийшла з військових структур НАТО?
9. Які країни у 2015 р. розірвали контракт на будівництво і поставку кораблів типу «Містраль»?
10. Посольство якої країни розміщується у її ж столиці?
11. Яку назву має міжнародна організація співробітництва франкомовних країн світу?
12. Міграційні шляхи через вважаються сьогодні найнебезпечнішими в Європі.
13. Який масштабний європейський договір називають творінням Міттерана – Коля?
14. Які предмети одягу заборонять сьогодні носити французькі закони?
15. Проти якої країни відбувалася остання колоніальна війна Франції у 1954–1962 рр.?
16. Яка країна ЄС, разом з Росією та Китаєм, засудила американські бомбардування Іраку в 1998 р.?
17. З якою політикою Франції асоціюється фраза «необхідно зробити Німеччину європейською, щоб Європа не стала німецькою»?
18. Представники яких європейських держав є учасниками «нормандської четвірки»?
19. Яка ключова для Європи подія відбулася 3 жовтня 1990 р.?
20. Напишіть прізвище президента Франції, який відіграв ключову роль в урегулюванні конфлікту в Абхазії та Південній Осетії.
21. Який договір називають «малою конституцією» ЄС?
22. Кого з президентів Франції називали «американцем»?
23. Яка європейська країна формально не підписала Будапештський меморандум, а натомість видала декларацію про гарантії безпеки України?
24. Сьогодні Франція не бере участі тільки у роботі Групи НАТО.
25. Якого питання стосувалася формула «2+4»?

2-й рівень складності:

1. Перерахуйте головні міжнародно-правові документи, де закріплені принципи зовнішньої політики.
2. Які з країн Західної Європи не є членами ЄС?
3. Чому Іспанія так пізно (1986 р.) вступила до ЄЕС?
4. Що таке «ефект бумерангу» при нарощуванні військового потенціалу держави?
5. Які країни Західної Європи не є членами ні ЄС, ні НАТО?
6. В яких частинах Великобританії більшість жителів проголосували за «брекзит», а в яких – не підтримали його?
7. Які з країн Західної Європи не є членами НАТО?
8. Перерахуйте всі мікродержави Європи.
9. У чому проявляється «ядерна» залежність Великої Британії від США?
10. Що таке баланс інтересів у зовнішній політиці держав?
11. Які країни Західної Європи є несuverенними?
12. Вкажіть хоча б дві сепаратистські організації в країнах ЄС, діяльність яких носила терористичний характер.
13. У яких випадках Статут ООН визнає правомірність застосування державою сили?
14. Які країни відносять до регіону Західної Європи в широкому значенні?
15. Яка велика (за площею) країна ЄС не визнала незалежність Косово і чому?
16. У чому полягає зміст «політики супроводження»?
17. Чим схожі референдум щодо «брекзиту» та референдум щодо ратифікації Францією Маастрихтського договору?
18. Яка країна сьогодні має найбільшу кількість місць в Європарламенті і чому?
19. Африканська політика Франції здійснюється у трьох головних напрямках:
20. Яке відношення до НДР мала «доктрина Брежнєва»?
21. Протилежною до політики мультикультуралізму щодо мігрантів є політика ..., яка має три різновиди:
22. З якою метою видають «паспорт таланту»?
23. За яким форматом відбувалися переговори щодо об'єднання Німеччини?
24. Членство в яких структурах свідчить про те, що Франція є сьогодні великою і впливовою державою?
25. Які спеціальні інституції беруть участь у здійсненні спільної зовнішньої політики ЄС?
26. Перерахуйте усіх Верховних представників ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки.
27. Які країни входять в коло «комунітарного права» в концепції «Європи концентричних кіл»?

3-й рівень складності:

1. Охарактеризуйте головні рівні національної безпеки.
2. Виділіть головні підходи щодо співвідношення зовнішньої та внутрішньої політики держави.
3. У чому суть проблеми Гібралтару в міжнародних відносинах?
4. Охарактеризуйте основні форми реалізації зовнішньої політики.
5. У чому проявилася жорсткість зовнішньої політики «залізної леді» Маргарет Тетчер? Наведіть приклади.
6. Що таке політика балансу сил і чи могла вона, як показує історичний досвід, забезпечити мирний розвиток людства?
7. Розкрийте геополітичний, внутрішньополітичний та ідеологічний аспекти національних інтересів.
8. Яку державу називали «незручним партнером» («членом») ЄС і чому? Відповідь аргументуйте.
9. Коротко охарактеризуйте головні складові сили держави в сучасному розумінні.
10. Охарактеризуйте основні засоби здійснення зовнішньої політики держави.
11. Проаналізуйте умови, на яких відбувався процес об'єднання Німеччини.
12. Поміркуйте, чому Україна не зацікавлена у будівництві «Північного потоку – 2»?
13. З'ясуйте головні риси «голлізму» у зовнішній політиці.
14. Поміркуйте, чому Франсуа Міттеран та деякі інші європейські політики підтримували ідею збереження державної єдності ЄС?
15. У чому специфіка статусу Святого Престолу та Ватикану в міжнародному праві?
16. Розкрийте позицію ФРН щодо російсько-українського конфлікту.
17. Охарактеризуйте головні принципи та пріоритети зовнішньої політики ЄС.
18. З'ясуйте роль НАТО у забезпеченні безпеки та оборони ЄС.
19. Проаналізуйте досвід Іспанії у проведенні міграційної політики останнього десятиліття.

4-й рівень складності:

1. З'ясуйте особливості та напрями стратегічного партнерства Великої Британії зі США. Чому відносини між країнами називають асиметричними?
2. Визначте та проаналізуйте головні етапи взаємовідносин Великобританії з ЄС. Яким був і залишається ступінь інтегрованості країни в європейські структури?
3. Охарактеризуйте головні напрями зовнішньополітичного курсу Т. Мей та Б. Джонсона.
4. З'ясуйте геополітичні та інші фактори, які традиційно впливали на зовнішню політику Великої Британії.

5. Виокремте головні напрями та етапи співробітництва Великої Британії та України. Чи носять відносини між країнами характер стратегічного партнерства?
6. З'ясуйте можливі політичні та економічні наслідки «брекзиту» для України.
7. Проаналізуйте особливості зовнішньої політики Франції в біполярну епоху. Підгрунття яких зовнішньополітичних принципів заклав Ш. де Голль?
8. Охарактеризуйте зовнішню політику Франції на рубежі 1980-х – 1990-х рр. З якими геополітичними викликами зіштовхнулася країна? Чому для французької дипломатії ці роки були певною мірою інерційними?
9. Проаналізуйте історію та сучасний стан україно-французьких відносин. Чому ці відносини є пріоритетними для незалежної України?
10. Охарактеризуйте європейську політику Франції. З'ясуйте роль останньої в процесах поглиблення та розширення європейської інтеграції.
11. Прослідкуйте еволюцію відносин Франція – НАТО. Які альтернативи Північноатлантичному блоку пропонувалися французьким керівництвом? Наскільки вони були життєздатними?
12. Охарактеризуйте міграційну політику Франції. Які загрози для країни несе збільшення іміграційних потоків? Проаналізуйте типи міграційної політики, які застосовувала французька влада.
13. Проаналізуйте сучасну європейську політику ФРН. Чому Німеччину називають локомотивом європейської інтеграції?
14. Прослідкуйте еволюцію та виділіть ключові події німецько-російських відносин після 1991 р. Наскільки послідовною є позиція ФРН щодо Росії після подій 2014 р.?
15. З'ясуйте місце України у зовнішній політиці Німеччини після 1991 р. Аргументуйте, чому відносини між державами називають стратегічним партнерством.
16. Охарактеризуйте концептуальні засади, пріоритети та напрями зовнішньої політики Святого Престолу.
17. Дайте оцінку ефективності латиноамериканського вектора зовнішньої політики Іспанії. Яке значення має «м'яка сила» Іспанії в регіоні?
18. Проаналізуйте сучасний стан, проблеми та перспективи відносин між Україною та ЄС. Яким є сьогодні рівень виконання Угоди про асоціацію?

Рекомендована література

Основна:

1. Зінько І. З. Зовнішня політика країн Північної Європи: навч. посіб. / І. З. Зінько. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 327 с.
2. Іваницька О. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки) / О. Іваницька. – К.: Слово, 2012. – 720 с.
3. Константинова Н. П. Международные отношения и внешняя политика стран зарубежной Европы: учебное пособие / Н. П. Константинова, М. В. Кротова, И. В. Синова. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 163 с.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1980–2000 роки: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський, М. М. Білоусов та ін. – К.: Либідь, 2001. – 621 с.
5. Миротная политика и международные отношения: учебное пособие / под ред. Ю. Косова. – СПб.: Питер, 2012 – 400 с.
6. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навч.-метод. посіб. з курсу / С. О. Рудько. – Острозька: Нац. ун-т Острозької акад., 2012. – 409 с.
7. Седляр Ю. О. Зовнішня політика країн Західної Європи: Методичні рекомендації до курсу. – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 121. – 64 с.
8. Современные международные отношения: учебник / под ред. А. В. Торкунова, А. В. Мальгина. – М.: Аспект Пресс, 2012. – 688 с.

Додаткова:

9. Аникеева Н. Испания в конце XX – начале XXI века / Н. Аникеева // Новая и новейшая история. – 2006. – № 2. – С. 71-84.
10. Аникеева Н. Отношения Испании и США в начале XXI века / Н. Аникеева // США-Канада: экономика, политика, культура. – 2007. – № 1. – С. 41-50.
11. Арбатова Н. Европеизм и атлантизм как две опоры внешней политики Италии / Н. Арбатова // Миротная экономика и международные отношения. – 2010. – № 3. – С. 28-38.
12. Барабанов О. Италия после холодной войны: от средней державы к миру протагонистов / О. Барабанов. – М.: РОССПЭН, 2002. – 160 с.
13. Барабанов О. Внешняя политика Италии на современном этапе / О. Барабанов // Миротная экономика и международные отношения. – 2003. – № 10. – С. 82-89.
14. Борзова А. Ю. Роль Испании в развитии диалога между ЕС и странами Латинской Америки в рамках института саммитов ЕС–ЛАК / А. Ю. Борзова, И. С. Кузеванов // Вестник РУДН. Серия «Международные отношения». – 2014. – № 1. – С. 41-57.

- 15.Брайчевська О. А. Зовнішня політика Швеції в умовах сучасної геополітичної ситуації / Брайчевська Олена Андріївна, Ковальчук Юлія Олегівна // Вісник Черкаського університету. Серія «Історичні науки». – Черкаси, 2017. – № 3. – С. 90-99.
- 16.Бутенко Я. М. Відносини України та міста-держави Ватикан у контексті євроінтеграції (1992–2011) / Бутенко Я. М. // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 1. – С. 106-112.
- 17.Ватлин А. Германия в 2000 – 2010 годах / А. Ватлин // Новая и новейшая история. – 2010. – № 6. – С. 18-39.
- 18.Вдовенко В. М. Політика нейтралітету і позаблоковості в сучасній архітектурі європейської безпеки: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Вдовенко Вікторія Миколаївна; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2006. – 22 с.
- 19.Великобритания: эпоха реформ /под ред. А. А. Громыко – М.: Издательство «Весь Мир», 2007. – 536 с.
- 20.Гев'юк А. Дипломатична діяльність Святого Престолу в сучасних міжнародних відносинах / А. Гев'юк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – Ужгород, 2010. – Вип. 14. – С. 161-165.
- 21.Германия. Вызовы XXI века / под ред. В. Белова. – М.: Весь мир, 2009. – 792 с.
- 22.Государства Альпийского региона и страны Бенилюкс в меняющейся Европе / под ред. В. Швейцера. – М.: Весь мир, 2009. – 544 с.
- 23.Гула К. О. Шляхи врегулювання конфлікту в Північній Ірландії (1968–2007 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. н.: 07.00.02 / К. О. Гула; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 20 с.
- 24.Дилеммы Британии: поиск путей развития / отв. ред. А. А. Громыко. – М.: Издательство «Весь Мир», 2014. – 480 с.
- 25.Дипломатия иностранных государств: учебное пособие / под ред. Т. В. Зоной. – М.: МГИМО; РОССПЭН, 2004. – 352 с.
- 26.Дирда А. О. Особливості формування нейтралітету у зовнішній політиці європейських країн / Дирда А. О. // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – К.: ІМО, 2015. – Вип. 125 (ч. I). – С. 53-66.
- 27.Дирда А. О. Співвідношення економічних та політичних зобов'язань нейтральних держав з перспективою розвитку оборонної сфери ЄС / Дирда А. О. // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія, Соціологія, Політологія. – Дніпропетровськ, 2017. – Т.40, № 6. – С. 18-31.
- 28.Дубинко Е. Формирование концепции внешней политики Дании (1993–2003 гг.) / Елизавета Дубинко // Журнал международного права и международных отношений. – 2008. – № 2. – С. 55-60.
- 29.Дудо А. Голлизм как модель национальной безопасности Франции / Александр Дудо // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2002. – № 2. – С. 48-51.
- 30.Дьяченко С.В. Особенности международной правосубъектности Святого престола: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Дьяченко Сергей Владимирович; Моск. гос. ин-т междунар. отношений. – Москва, 2008. – 26 с.

- 31.Ерднієва О. В. Принцип нейтралітету в зовнішній політиці Швейцарії / О. В. Ерднієва // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П. Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Історія. – Миколаїв, 2014. – Т. 241, вип. 229. – С. 74-79.
- 32.Етерович М. Святий Престол і Україна / М. Етерович. – Львів: Свічадо, 2004. – 232 с.
- 33.Зверева Т. Внешняя политика Франции после прихода к власти Никола Саркози / Т. Зверева // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 6. – С. 34-48.
- 34.Зуева К. Внешняя политика Франции в эпоху «неоголлизма» / К. Зуева // Мировая экономика и международные отношения. – 2004. – № 1. – С. 70-79
- 35.Имангалиев Р. Новая Германия в меняющемся мире: международное положение и внешняя политика Германии на рубеже XX – XXI вв. / Р. Имангалиев. – М.: Новое знание, 2006. – 252 с.
- 36.Иорданская Э. Расширение ЕС на восток: позиции Германии / Э. Иорданская // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 2. – С.67-74.
- 37.История внешней политики Испании / Аникеева Н. Е., Ведюшкин В. А. и др. – М.: Международные отношения, 2013. – 504 с.
- 38.Капитонова М. Приоритеты внешней политики Великобритании (1990–1997 гг.) / М. Капитонова. – М.: РОССПЭН, 1999. – 144 с.
- 39.Капінус О. А. Євроінтеграційна складова внутрішньої і зовнішньої політики Швейцарської Конфедерації / Капінус О. А. // Гілея: науковий вісник. – К., 2012. – Вип. 57 (№ 2). – С. 653-659.
- 40.Карданова М. Л. Ресурсы формирования «мягкой силы» современной Испании / М. Л. Карданова // Университетские чтения – 2015. – Пятигорск, 2015. – С. 84-91.
- 41.Карданова М. Л. Роль культурно-языкового фактора как инструмента «мягкой силы» во внешней политике Испании / Карданова М. Л., Эздекова Л. Б. // Дискуссия. – 2015. – № 8 (60). – С. 72-76.
- 42.Козлов В. А. Дипломатія Святого Престолу в постбіполярній системі міжнародних відносин за часів понтифікату Іоанна Павла II / В. А. Козлов. – Вінниця: Книга-Вега, 2008. – 192 с.
- 43.Кокеев А. О соотношении атлантизма и европеизма во внешней политике ФРГ / А. Кокеев // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – № 7. – С. 21-27.
- 44.Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібн. / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К.: Знання, 2009. – 751 с.
- 45.Коппель О. Міжнародні відносини ХХ століття: навч. посібн. для студ. вузів / О. Коппель, О. Пархомчук. – К.: Школяр, 1999. – 256 с.
- 46.Косяк Е. В. Внешняя политика Испании в ХХІ веке: концептуальные основы / Е. В. Косяк. – М.: Аспект Пресс, 2015. – 176 с.
- 47.Кривонос Р. А. Українсько-німецькі відносини: політичні аспекти (1989–2004 рр.) / Р. А. Кривонос // Вісник Київського славістичного університету. – К.: КСУ, 2005. – № 23. – С. 56-73.
- 48.Кручинина Н. А. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: учеб. пособ. / Н. А. Кручинина. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2018. – 124 с.

49. Крушинський В. Британська Європа чи європейська Британія: Великобританія в європейських інтеграційних процесах / В. Крушинський. – К.: Київський університет, 2003. – 214 с.
50. Крушинський В. Ю. Ставлення Німеччини до євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень України / Крушинський В. Ю., Приймак Б. І. // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – К.: ІМВ, 2017. – Вип. 131. – С. 22-33.
51. Кудряченко А. Об'єднана Німеччина: нові геополітичні виміри / Андрій Кудряченко // Віче. – 2003. – № 8. – С. 36-41.
52. Кучменко Е. Ірландія і ольстерська криза, пошуки шляхів її подолання у другій половині ХХ століття: (Історичний огляд) / Е. Кучменко. – К., 2000. – 98 с.
53. Лычковский П. Суверенитет и международная правосубъектность Святого Престола / Павел Лычковский // Журнал международного права и международных отношений. – 2011. – № 3. – С. 16-23.
54. Лільгерн Г. Від Талліна до Туреччини. Мемуари шведа і дипломата / Г. Лільгерн. – К.: Темпора, 2010. – 352 с.
55. Манжола В. Європейський Союз у міжнародних відносинах: конспект лекцій / В. Манжола, В. Копійка. – К.: Інститут міжнародних відносин, 1998. – 100 с.
56. Манжола В. Політична інновація французької дипломатії / В. Манжола, О. Шаповалова // Зовнішні справи. – 2008. – № 11. – С. 10-14.
57. Мартинов А. Спільна зовнішня та оборонна політика Європейського Союзу (90-ті р. ХХ ст. – 10-ті р. ХХІ ст.). Погляд з України / А. Мартинов. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 262 с.
58. Мателешко Ю. П. Вихід Британії з ЄС: політичні та економічні наслідки для України / Юрій Мателешко // Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2017. – Вип. 1 (18). – С. 134-142.
59. Мателешко Ю. П. Культурно-гуманітарні засоби «м'якої сили» Європейського Союзу / Мателешко Ю. // Європейські інтеграційні процеси у ХХІ столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 березня 2018 р.). – Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції, 2018. – С. 350-358.
60. Мельник В. М. Еволюція міжнародно-правового статусу Святого Престолу / Мельник В. М. // Альманах міжнародного права. – 2016. – Вип. 11. – С. 23-31.
61. Мельничук О. В. Німецько-українське співробітництво у гуманітарній сфері (1990-і рр. – поч. ХХІ ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Мельничук Ольга Вікторівна; Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2016. – 295 с.
62. Муромцева О. Італія: формування концепції середземноморської безпеки / О. Муромцева // Мировая экономика и международные отношения. – 2004 – №8. – С.91-97.
63. На перекрестке Средиземноморья: «Итальянский сапог» перед вызовами ХХІ века / под ред. Т. Зоной. – М.: Весь мир, 2011. – 456 с.
64. Обичкина Е. Голлистская традиция в современной французской дипломатии / Е. Обичкина // Новая и новейшая история. – 2004. – № 6. – С.66-78.

65. Овчаренко В. Шведська модель «нейтральної» держави: досвід та перспективи для України / Овчаренко В. Є. // Історичні записки: зб. наук. праць. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2012. – Вип. 35. – С. 179-184.
66. Павлов Н. Внешняя политика ФРГ в постбиполярном мире / Н. Павлов. – М.: Наука, 2005. – 410 с.
67. Пантьо О. Досвід ФРН для України в контексті європейської інтеграції / О. Пантьо // Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць. – Ужгород: ЗакДУ, 2012. – Вип. 7. – С. 68-82.
68. Пик С. США – Велика Британія: «особливі відносини» / С. Пик. – К.: Знання, 2006. – 283 с.
69. Погорельская С. Некоторые аспекты европейской политики объединенной Германии / С. Погорельская // Мировая экономика и международные отношения. – 2000 – № 1. – С. 89-95.
70. Полякова Е. Ирландия в XX веке: учебное пособие / Е. Полякова. – М.: КДУ, 2009. – 170 с.
71. Поплавский А. Формирование политики безопасности Норвегии и Швеции в 1990-е гг. / Алексей Поплавский // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2003. – № 4. – С. 51-58.
72. Пошедін О. І. Нове життя Спільної політики безпеки та оборони Європейського Союзу: орієнтири для України / О. І. Пошедін // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління. – 2017. – № 2. – С. 48-54.
73. Рубинский Ю. Франция. Время Саркози. Серия «Лица современной политики» / Ю. Рубинский. – М.: Международные отношения, 2011. – 320 с.
74. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини: підруч. з курсу / С. О. Рудько. – Острог: Вид-во Нац. ун-ту Остроз. акад., 2015. – 297 с.
75. Садченко В. Н. Специфика Святого Престола как участника международных отношений / В. Н. Садченко // Гуманитарные и юридические исследования. – 2014. – № 2. – С. 54-59.
76. Северная Европа – регион нового развития / под ред. Ю. Дерябиной, Н. Антюшиной. – М.: Весь мир, 2008. – 508 с.
77. Синдеев А. Двусторонние отношения США и ФРГ: из прошлого в будущее / А. Синдеев // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2010. – № 10. – С. 73-82.
78. Степанов А. Незнакомый Лихтенштейн глазами первого российского посла / А. Степанов. – М.: Международные отношения, 2002. – 448 с.
79. Стрежнева М. В. Европейский союз: архитектура внешней политики // Марина Стрежнева, Дарья Руденкова. – М.: ИМЭМО РАН, 2016. – 135 с.
80. Сухоруков А. Британское Содружество наций: прошлое и настоящее / А. Сухоруков // Новая и новейшая история. – 2006. – № 5. – С. 70-85.
81. Терентьев А. Торийская внешняя политика Тони Блэра / А. Терентьев // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 9. – С. 47-54; № 10. – С. 45-53.

82. Тодоров І. Геополітичний вимір українсько-німецьких відносин / Ігор Тодоров // Україна та Німеччина: міждержавні відносини: збірник наукових праць. – Чернігів, 2018. – С. 360-371.
83. Файетта М. «Мягкая сила» Швейцарии: равный диалог с мировыми державами и малыми нациями / Мишель Файетта. – СПб.: СПбГУП, 2016. – 32 с.
84. Федеров С. Европейская политика Н. Саркози / С. Федеров // Международная жизнь. – 2008. – № 8/9. – С. 39-59.
85. Федорова К. О. Зовнішня політика Іспанії на початку ХХІ століття: монографія / К. О. Федорова. – Warszawa: «Diamond trading tour», 2014. – 100 с.
86. Филатова А. Франция – НАТО: что стоит за решением о возврате в военную структуру / А. Филатова // Современная Европа. – 2010. – № 3. – С. 96-107.
87. Франция. В поисках новых путей / отв. ред. Ю. Рубинский. – М.: Весь мир, 2007. – 624 с.
88. Фрольцов В. В. Внешняя политика ФРГ после Герхарда Шредера: проблемы и перспективы [Электронный ресурс] / В. В. Фрольцов // Wider Europe review. – 2005. – Т. 2. – № 4. – Режим доступа: <http://review.w-europe.org/6/1.html>
89. Фрольцов В. В. Политика ФРГ в отношении постсоветских государств (1991–2005 гг.): автореф. ... дисс. док. ист. наук: 07.00.15 / Фрольцов Владислав Валерьевич; Белорусский государственный университет. – Минск, 2017. – 50 с.
90. Харлан Г. О. Україна в східноєвропейській політиці Федеративної Республіки Німеччина (1990–2014 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Харлан Ганна Олександрівна; Інститут історії України НАН України. – К., 2016. – 238 с.
91. Черкасова Е. Поворот во внешней политике Испании: амбиции и границы возможного / Е. Черкасова // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 8. – С. 65-76.
92. Черкасова Е. Испания между атлантизмом и европеизмом (постфранкистский период) / Е. Черкасова // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – № 8. – С. 82-88.
93. Шарапо А. В. Политические системы и внешняя политика Германии, Австрии, Швейцарии: учеб. пособие / А. В. Шарапо. – Минск: БГУ, 2007. – 231 с.
94. Шевчук А. І. Політичний вимір українсько-німецьких відносин на початку ХХІ ст. [Електронний ресурс] / Анастасія Ігорівна Шевчук // Науковий блог Національного університету «Острозька академія». – 2019. – Режим доступу: <https://naub.ua.edu.ua/2019/політичний-вимір-українсько-німецьк/>
95. Шрёдер Г. Решения. Моя жизнь в политике / Герхард Шрёдер. – М.: Европа, 2007. – 549 с.
96. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство / Н. Л. Яковенко. – К.: Наук. світ, 2003. – 227 с.
97. Яковлев П. П. Иберо-американское измерение мировой политики / П. П. Яковлев // Латинская Америка. – 2006. – № 5. – С. 75-83; № 6. – С. 39-46.
98. Яковлев П. П. Испания в мировой политике / П. П. Яковлев. – М.: ИЛА РАН, 2011. – 378 с.

99. Яковлев П. П. Внешняя политика нового правительства Испании [Электронный ресурс] / Петр Яковлев // Перспективы. – 2012. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/оукумена/europe/vneshnaja_politika_novogo_pravitelstva_isspanii_2012-04-27.htm
100. Яковлев П. П. Испания и Латинская Америка: перезагрузка отношений / Яковлев П. П. // Латинская Америка. – 2013. – № 3. – С. 4-19.
101. Яковлев П. П. Испания и Латинская Америка: роль транснационального бизнеса / П. П. Яковлев // Европа и Латинская Америка: параметры партнёрства. – 2018. – № 3. – С. 44-62.
102. Brommesson D. 'Nordicness' in Swedish foreign policy – from mid power internationalism to small state balancing? [Электронный ресурс] / Douglas Brommesson // ResearchGate. – 2018. – Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/327430708_‘Nordicness’_in_Swedish_for_eign_policy_-_from_mid_power_internationalism_to_small_state_balancing
103. Contemporary Spanish Foreign Policy / edited by David Garcia Cantalapiedra and Ramon Pacheco Pardo. – London; New York: Routledge, 2014. – 200 p.
104. Cuyvers A. The Institutional Framework of the EU [Электронный ресурс] / Armin Cuyvers // ResearchGate. – 2017. – Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/315363094_The_Institutional_Framework_of_the_eu
105. German-Ukrainian relations in historical perspective / ed. H. Torke, J. Himka. – Edmonton; Toronto: Canadian Institute of Ukrainian studies press, 1994. – VIII, 239 p.
106. Helwig N. The New EU Foreign Policy Architecture. Reviewing the first two years of the EEAS / Niklas Helwig, Paul Ivan, Hrant Kostanyan. – Brussels: Centre for European Policy Studies, 2013. – 80 p.
107. Pech L. The Institutional Development of the EU Post-Lisbon: A case of plus ça change...? DEI Working Paper 11-5/ Laurent Pech. – Dublin: UCD Dublin European Institute, 2011. – 37 p.
108. Swiss Foreign Policy Strategy 2016–19: Federal Council report on the priorities for the 2016–19 legislative period. – Bern: Swiss Federal Department of Foreign Affairs FDFA, 2016. – 39 p.
109. The Foreign Policy of the European Union: Assessing Europe's Role in the World / Federiga Bindi, editor. – Washington: Brookings Institution Press, 2010. – 367 p.

Навчальне видання

Навчально-методичні рекомендації з курсу
«Зовнішня політика країн Західної Європи»
для студентів спеціальності
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Мовна редакція, коректура та верстка – авторські

Підп. до друку 07.11.2019 р.
Формат 60x84/16. Папір офс. Гарнітура Times New Roman Cyr. Друк офс.
Ум. друк. арк. 1,3
Тираж 50 пр.

Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
88015, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 3340 від 16.12.2008 р.

